

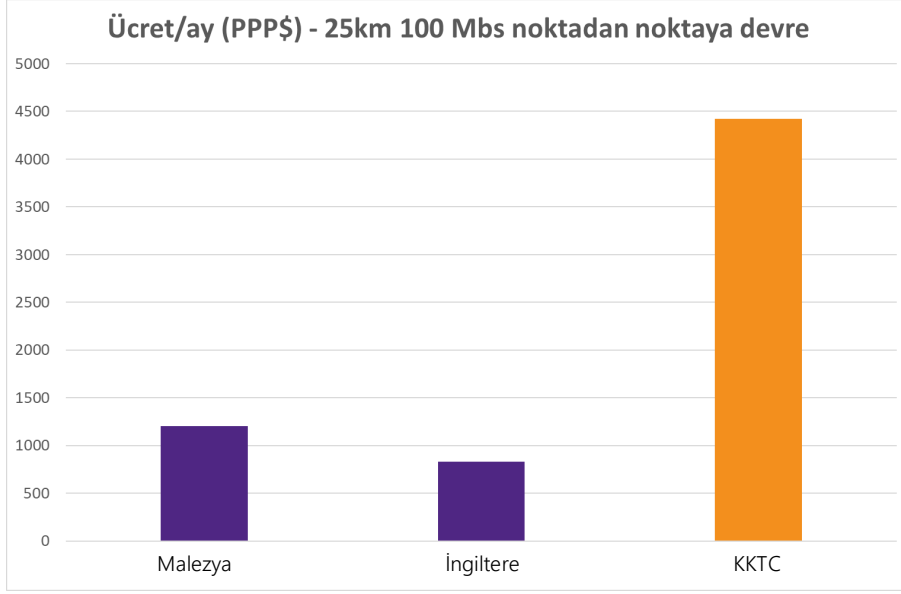

şekil 4.2: Yüksek hızlı noktadan noktaya devreler için toptan fiyat karşılaştırması

Kaynak: MCMC, Ofcom ve BTHK

KKTC'de TD'nin yüksek kaliteli devreler için uyguladığı perakende ve toptan satış fiyatları arasında sabit bir ilişki vardır – ikincisi, birincisinin %25 altındadır. Bu, hem perakende hem de toptan seviyelerdeki fiyatların, düşük hız devreleri için uluslararası standartlara göre makul olduğunu, ancak Ethernet fiber tabanlı olanlar gibi yüksek hızlı devreler için çok yüksek olduğunu göstermektedir.

TD tarafından fiber bazlı transmisyon bağlantılarının arzı

TD, son birkaç yıldır fiber transmisyon bağlantılarına nispeten az yatırım yapmıştır. Hükümet, kablolu ağın kabine çekilmesinin yaklaşık 60 milyon TL¹⁹ yatırım gerektireceğini tahmin etmektedir. Ancak son üç yıldır TD her yıl 0,2 milyon TL'den az fiber yatırımı yapmıştır. KKTC'nin fiber ağlarındaki gelişmenin çoğu, TD'ye işletmesi için devredilen fiber bağlantılardan oluşmaktadır. Örneğin:

- Elektrik işletmecisi KIB-TEK, TD ile bir anlaşma yapmış olup buna göre TD'ye fiber bağlantılarını kullandırtmaktadır. Ek olarak, TD'nin boş fiber kanallarına erişmesi için su şebekesi işletmecisi ile devam eden görüşmeleri sürmektedir.
- Bazı durumlarda ISS'ler ve mobil haberleşme sağlayıcılar, masraflar kendilerine ait olmak üzere fiber bağlantılar oluşturmuş ve daha sonra TD'ye vermişlerdir - daha sonra TD, söz konusu fiber bağlantıları haberleşme sağlayıcılara yukarıda belirtilen fiyatlarla kullandırtmaktadır.

4.2 Pazar performansı

Bu pazarın perakende düzeydeki performansı hakkında çok az istatistik bulunmaktadır. TD çok çeşitli hızlar sunmaktadır. Ancak Bölüm 4.1'in analizi, TD'nin gerek toptan gerekse perakende yüksek hızlı devre fiyatlarının muhtemelen uluslararası standartlara göre yüksek olduğunu göstermektedir.

¹⁹ 17 Nisan 2019'daki hükümet basın açıklaması yer alan miktar 9,5 milyon ABD dolarıdır. 6,31 TL / \$ kur ile bu 60 milyon TL'lik bir yatırım anlamına gelmektedir.

4.3 İlgili toptan pazarların tanımlanması

Perakende pazarı üç temel toptan girdi ile sağlanmaktadır:

- bakır üzerinde TDM kullanan uçtan uca kablolu kiralık hatlar;
- fiber üzerinden Ethernet kullanan uçtan uca kablolu kiralık hatlar; ve
- 18 GHz ve daha yüksek frekanslarda taşınan noktadan noktaya mikrodalga devreleri.

TD'nin rakipleri, kurumsal müşterilere hizmet vermek ve kendi ağları içinde ana taşıyıcı (backhaul) ve çekirdek (core network) ağ iletimi ihtiyaçlarını karşılamak için bu üç toptan ürün setinin bir karışımını kullanmaktadır. Bu, burada iki ayrı toptan pazarın olduğunu göstermektedir:

- geleneksel transmisyon bağlantıları için toptan pazar. Bu, hem bakır üzerinden TDM kullanan (şu anda yalnızca TD tarafından sağlanmaktadır) hem de noktadan noktaya mikrodalga devreleri (genellikle TD'nin rakipleri tarafından sağlanmaktadır) içermektedir. Bu iki girdiden birini sunan varsayımsal tekeli tarafından yapılan bir SSNIP'nin diğerine önemli ölçüde ikame etmeye yol açması muhtemeldir. Bu, SSNIP'yi kârsız hale getirmekte ve iki ürün türünün aynı toptan pazarda olduğunu göstermektedir; ve
- fiber üzerinden Ethernet tabanlı transmisyon bağlantıları için toptan pazar. Dünyada böyle bir teknoloji, geleneksel toptan transmisyon pazarının teknolojilerini yerine, yüksek hızlı transmisyon devreleri sağlamanın çok daha uygun maliyetli bir yolu olarak görülmektedir. Aynı zamanda, hem işletmeler hem de perakende ağ operatörleri²⁰ tarafından yüksek hızlı devreler için hızla artan bir talep bulunmaktadır. Bu durumlarda, fiber üzerinden Ethernet tedarikinde varsayımsal bir tekeli tarafından yapılan bir SSNIP, geleneksel transmisyon ürünü tarafından nispeten az ikame ve karlı bir SSNIP'ye yol açacaktır. Bu test, toptan seviyede fiber üzerinden Ethernet arzının, geleneksel transmisyon bağlantıları pazarından ayrı bir pazarda olduğunu göstermektedir.

Yüksek kaliteli veri hizmetleri için piyasa tanımına bu yaklaşım dünyanın başka yerlerinde de benimsenmiştir. Örneğin İngiltere'de Ofcom, geleneksel arayüz kiralık devreleri ve çağdaş arayüz devrelerini (özellikle fiber üzerinden Ethernet) yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı ayrı pazarlar olarak ele almıştır.

Bu pazarlar, ürünlerin ülke çapında mevcut olması ve tedariklerinin rekabetçi koşullarının KKTC içinde önemli ölçüde değişmemesi nedeniyle coğrafi kapsamda da ulusaldır.

4.4 Fiber üzerinden Ethernet için toptan pazarın analizi

Üçlü kriter testinin uygulanması

Fiber üzerinden Ethernet için toptan satış pazarının üç kriter testini geçtiği açıktır:

- TD, fiber arzında münhasır haklara sahip olduğundan, toptan pazara girmenin önünde yüksek engeller bulunmaktadır.
- Bu münhasır haklar korunurken, rekabetçi bir toptan pazara yönelik eğilim yoktur.
- Rekabet hukuku bu sorunu çözemez.

---

²⁰ Örneğin, 4G ve 5G mobil ağların ana taşıyıcı ve çekirdek devreleri için.

EPG değerlendirmesi

şu anda KKTC'de fiber tedarik etmek için münhasır haklara sahip olduğu için TD'nin bu pazarda EPG'si olduğu aşıkardır.

Öncül düzenlemelerin geliştirilmesi

TD'nin münhasır hakları devam ederken, BTHK, TD'ye aşağıdaki yükümlölükleri getirebilecektir:

- TD, ara bağlantı noktalarının konumu, teknik arayüzlerin özellikleri ve uluslararası standartlara göre değerlendirildiğinde sunulan veri kapasitesi açısından erişim arayanların makul taleplerini karşılayan bir referans teklif yayınlayacaktır;
- TD, kendi kendine arz da dahil olmak üzere erişim arayanlar arasında bu referans teklifin uygulanmasında ayrımcılık yapmama gerekliliklerini karşılayacaktır; ve
- TD, maliyetlerini etkin bir şekilde geri kazanan ve diğer ilgili hizmetlerin fiyatlarından yeterince ayrıştırılan fiyatlar belirleyecektir. Fiyat sınırları şeklinde olan bu fiyatlar maliyet modelleme veya uluslararası kıyaslama ile belirlenecektir.

Hükümet ayrıca fiber altyapı tedarikini serbestleştirmeyi düşünebilir. Kablolü altyapı arzı, Bölüm 3.6'da tartışıldığı gibi serbestleştirilirse, Netonline, Turkcell ve Telsim gibi haberleşme sağlayıcıların, toptan satış pazarına girmesi muhtemeldir. Böyle bir girişi takiben rekabeti en üst düzeye çıkarmak için, BTHK'nın TD'den uluslararası uygulamaya uygun olarak uçtan uca devrelerden ayrıştırılmış erişim devreleri sunmasını istemesi önemli olacaktır.

4.5 Geleneksel transmisyon devreleri için toptan pazarın analizi

Üçlü kriter testinin uygulanması

Piyasa üçlü kriter testini geçmektedir:

- TD'nin kablolü altyapı tedarikinde münhasır haklara sahip olması nedeniyle, geleneksel transmisyon bağlantıları için toptan satış pazarına girişte önemli engeller bulunmaktadır. Rakipler mikrodalga bağlantıları sağlayabilmekte, ancak bu pazarın önemli bir bölümünü oluşturan kablolü bağlantıları sağlayamamaktadır.
- Bu münhasır haklar korunurken, rekabetçi bir toptan pazara yönelik bir eğilim bulunmamaktadır.
- Rekabet hukuku bu sorunu çözemez.

EPG değerlendirmesi

Geleneksel yüksek kaliteli transmisyon bağlantıları için toptan pazara ilişkin kapsamlı istatistikler toplanmamıştır. Bu nedenle, TD'nin bu pazarda EPG'ye sahip olup olmadığı belirsizdir. Ancak aşağıdaki değerlendirmelere dikkat etmek önemlidir:

- TD, kablolü bağlantı tabanlı transmisyon bağlantıları sağlama konusunda münhasır haklara sahiptir. Bu EPG'yi düşündürmektedir. Ancak, mobil haberleşme sağlayıcılar ve İSS'ler tarafından noktadan noktaya

mikrodalga bağlantılarının kendi kendine tedarik ölçeği, TD'nin bu toptan pazardaki payının EPG'yi gösterecek seviyenin önemli ölçüde altında olduğu anlamına gelebilir.

- Dünyanın başka yerlerinde, alıcılar hem fiber tabanlı transmisyon bağlantılarına hem de kitle genişbant pazarına geçtikçe, geleneksel transmisyon bağlantılarının kullanımı hızla azalmaktadır. Sonuç olarak, geleneksel transmisyon bağlantı pazarında arzın düzenlenmesi daha az önem kazanmaktadır. Örneğin Ofcom geçtiğimiz günlerde burada bulunan düzenlemeyi kaldırmayı amaçladığını açıklamıştır.
- TD'den gelen düşük hızlı kablolu transmisyon bağlantılarının mevcut fiyatları uluslararası standartlara göre makul görünmektedir.

Bu durum göz önüne alındığında:

- BTHK, TD'nin fiber üzerinden Ethernet arzını düzenlemeye odaklanmalıdır.
- BTHK, geleneksel yüksek kaliteli transmisyon bağlantılarının toptan tedarikinde TD'nin EPG olup olmadığını belirlemek için bilgi daha fazla bilgi toplamalıdır. Bu bilgi toplama, TD'nin bu pazardaki mevcut payını ve bu payın ne kadar hızlı düştüğünü belirlemeye odaklanacaktır.
- BTHK bu pazarda bu aşamada TD'ye yükümlülük getirmemelidir.

Öncül düzenlemelerin geliştirilmesi

BTHK, TD'nin bu pazarda EPG'ye sahip olduğunu tespit etmesi durumunda, TD'ye öncül düzenleme uygulamayı değerlendirebilecektir.

4.6 Kamuoyu soruları

5. Bölüm 4.1 ve 4.2'de belirtilen kurumsal yüksek kaliteli veri hizmetleri pazarının temel özelliklerini ve pazar performansını kabul ediyor musunuz?
6. Bölüm 4.3'te belirtilen kurumsal yüksek kaliteli veri hizmetleri için iki toptan pazar olduğu değerlendirmesine katılıyor musunuz?
7. TD'nin fiber transmisyon bağlantıları üzerinden toptan Ethernet arzında EPG'ye sahip olduğu analiz ve bulgularını kabul ediyor musunuz (Bölüm 4.4)?
8. EPG değerlendirmesine ve fiber transmisyon bağlantıları üzerinden Ethernet toptan pazarı için önerilen öncül düzenlemelere katılıyor musunuz (Bölüm 4.4)?
9. Bölüm 4.5'te belirtilen analiz ve bulguları kabul ediyor musunuz?